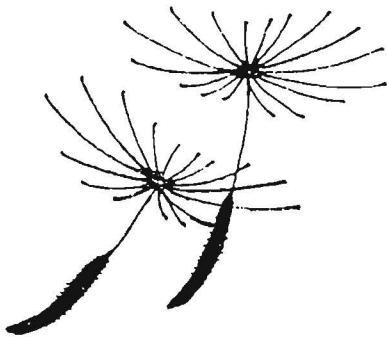

De Heimanshof in Hoofddorp

De aarde lacht in bloemen (Emerson)

De Heemtuin ...

Ton Engelman

In 1973 werd op initiatief van de Milieuwerkgroep voor het Onderwijs in de Haarlemmermeer een begin gemaakt met de aanleg van een instructieve tuin.

Op 1 hectare Haarlemmermeerse klei, een weinig geschikte plek voor wilde planten, werd een vijver gegraven, heuvels werden opgeworpen en paden aangelegd.

Door het opbrengen van fijn en grof puin en dikke lagen zand vond verschraving van de bodem plaats en zo is in de loop van de jaren een zeer gevarieerde heemtuin ontstaan.

Er zijn ruim 700 soorten wilde planten te vinden, waarvan 100 soorten grassen en schijngrassen.

Een flink deel van de oppervlakte van de Heimanshof wordt ingenomen door akkers en graslanden. De akkers zijn in gebruik voor het kweken van een aantal bijzondere graansoorten: eenkoorn, emer, spelt, evene en andere haver-soorten, enkele gerstsoorten, boekweit, oude rassen veldbonen, verfstofplanten als meekrap, wede en wouw.

De graslanden worden op verschillende manieren beheerd, waardoor een grote variatie in soorten te zien is - vooral de kalkrijke hellinggraslanden zijn rijk aan soorten.

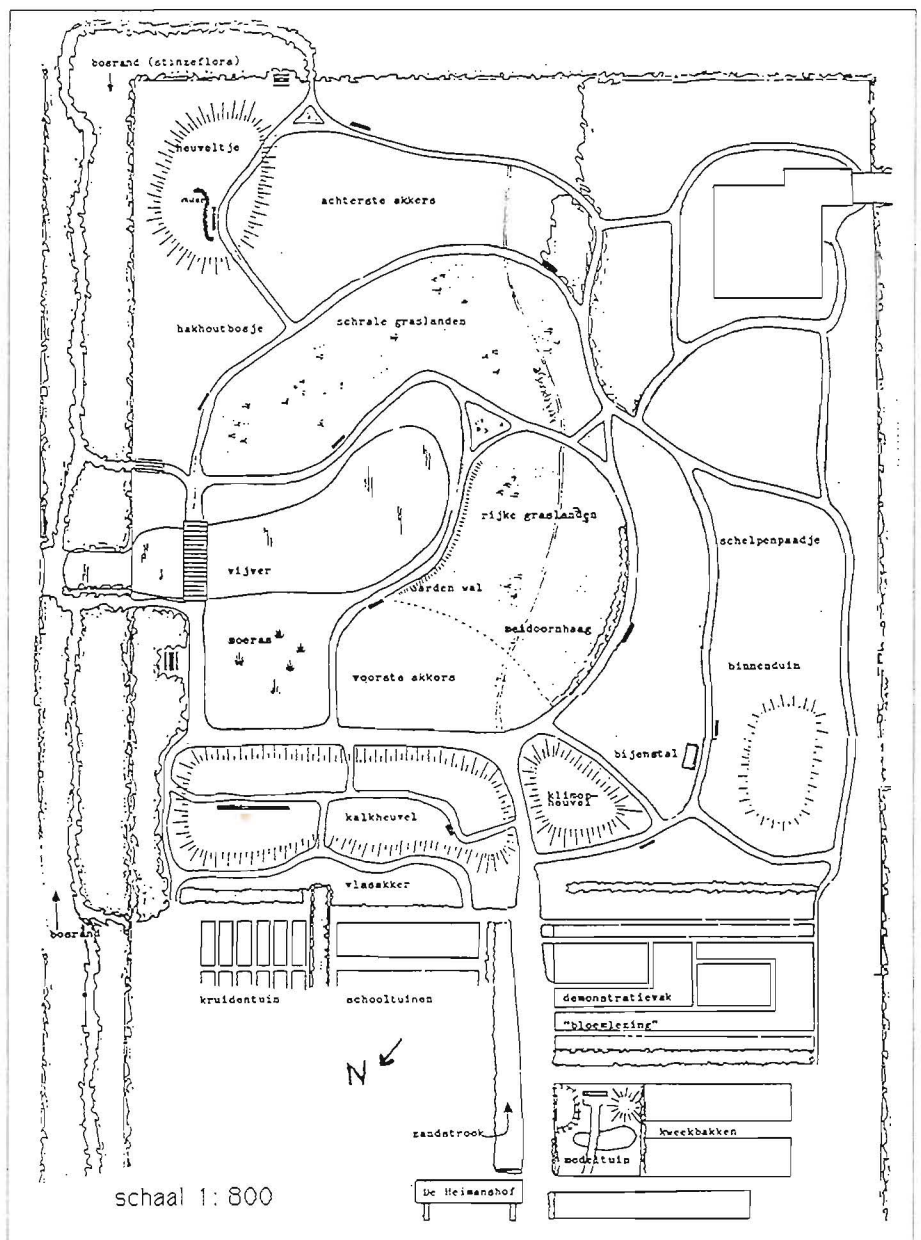
Er is een **veenplas** met onder andere blaasjeskruid. Een aangrenzend **moerasje** herbergt de Grote boterbloem.

Het geheel wordt omsloten door

een gevarieerde **boszoom** met rijke en schrale gedeelten, geriefhoutbosjes, struwelen en hagen. Landschappelijke elementen, zoals een tuinwal, meidoornhagen, een kerkepad door weiland en akker en een stuk slangemuur maken De Heimanshof tot een boeiend ge-

heel.

In de '**Bloemlezing**' zijn honderden soorten te zien, die in de tuin niet zo gemakkelijk een plaatsje vinden. Zij zijn voorzien van naam-bordjes. Een aantal plantebakken zorgt ervoor dat ook heel lastige soorten kunnen worden bekeken.

In het kort geleden geopende Natuur- en Milieucentrum "De Kijkdoo" (zie ook blz. 4) zijn op de **bloekalender** foto's te zien van op een bepaald moment bloeiende planten, voorzien van de naam.

De **modeltuin**, een Heimanshof in het klein, laat zien hoe een wilde plantentuin op stadstuinformaat er uit kan zien.

Er is een **gidsje** voor de tuin met een plattegrond.

Planten, zaden en ansichtkaarten zijn te koop tijdens **open weekenden**.

Op aanvraag zijn er ook buiten de vaste tijden **rondleidingen** mogelijk.

De afdeling Milieueducatie van de Gemeente verzorgt een apart programma voor de Haarlemmermeerse **scholen**. Vele klassen zijn één of twee keer per jaar bezig met een **ontdekkingstocht** in De Heimanshof.

De tuin is genoemd naar **Eli Heimans (1861-1914)**, de enthousiaste onderwijzer, die zo veel heeft betekend voor de natuurbeleving in ons land; schrijver van talloze artikelen over de natuur, initiatiefnemer en medeoprichter van het tijdschrift 'De Levende Natuur' en een aantal verenigingen op natuurgebied; schrijver, samen met Jac. P. Thijsse, van een serie boekjes over de natuur.

... en de Vriendenkring

Jack Vonk

De Heimanshof en de Vriendenkring zijn onverbrekkelijk met elkaar verbonden.

Al in het prille begin van De Heimanshof waren er enthousiaste mensen die in hun vrije tijd kwamen werken; mensen, die je nodig hebt, om zo'n tuin in stand te houden.

Heel erg belangrijk is ook een deskundige begeleider, die de vrijwilligers weet te motiveren.

De Heimanshof heeft het enorm getroffen met haar beheerder Ton Engelman én met haar vrijwilligers, waaronder velen die al ruim 15 jaar in de heemtuin bezig zijn.

Ton Engelman, die zich zelf florist noemt, was tot voor kort leraar aan het Mendelcollege in Haarlem.

Zijn grote kennis op plantengebied én zijn kunstzinnige instelling hebben de heemtuin gemaakt tot wat ze nu is.

Voorals in de winter komen de lijnen van de tuin goed tot uiting.

Alle landschapselementen zijn in de juiste verhouding aangelegd: altijd spannend, nooit saai.

De "Vereniging Vriendenkring van De Heimanshof aan de Wieger Bruinlaan"

Deze vereniging werd **3 maart 1987** opgericht. Zij moest toen de dreigende 'verplaatsing' van de tuin keren. De Vriendenvereniging heeft nu **650 leden**, waaronder een aantal leden, dat zich als 'actief lid' heeft opgegeven.

Met de oude waardevolle kern zijn dat momenteel **ca. 80 leden**.

Elke eerste en derde zaterdag van de maand wordt er van 13.00 tot 17.00 uur in De Heimanshof gewerkt. Elke vrijdag komt er ook een vaste groep van ca. vijf mensen; op genoemde zaterdagen zijn het er gemiddeld tien.

De Heimanshof is één hectare groot. Werk voor één formatieplaats. Ton Engelman wordt voor één dag betaald; sinds kort is hij in dienst van de Vereniging, daarvoor werd hij door de Gemeente betaald en had geen rechtspositie.

Samen met de vrijwilligers wordt

de rest van het werk verricht.

De maandbrief

Maandelijks wordt een brief aan de actieve leden gestuurd.

Het is een schakel. Mensen die sporadisch komen, maar zich wel als actief lid opgeven blijven zo op de hoogte van alles wat er gedaan is, wat er nog gaat gebeuren, welke lezingen en dergelijke worden georganiseerd en...het wordt ze duidelijk gemaakt, dat de tijd die ze aan de tuin besteden heel erg belangrijk is voor het voortbestaan van De Heimanshof. In de brief worden de data en de activiteiten van de werkzaterdag

Inzaaien van de granen

foto: Ton Engelman

gen vermeld.

"De Kijkdoos"

Sinds vorig jaar april is er nog een belangrijke klus bijgekomen voor de Vriendenkring: de bouw en inrichting van het Natuur- en Milieucentrum "De Kijkdoos".

Er is erg veel van de *aktieve* actieve leden geveerd, maar het resultaat is er ook naar.

19 oktober j.l. werd het centrum geopend. In november genoten 26 vrienden en vriendinnen die in "De Kijkdoos" hadden gewerkt van een heerlijke Indonesische maaltijd, voorgeschoteld door hun voorzitter en echtgenote.

Instuif

Elke maand wordt er op een woensdagavond een instuif gehouden. De microscopen staan klaar, evenals de projector. Wie dia's heeft kan ze onder het genot van een kopje thee of Max Have-laarkoffie vertonen. Op zomerse avonden vormt een wandeling door de tuin een belangrijk onderdeel van de instuif-avond.

Uitstapjes

Vier maal per jaar organiseren we de laatste jaren uitstapjes met onze actieve vrienden.

"De Kijkdoos"

foto: Jack Vonk

Elk jaar doen we een eiland aan. Volgend jaar is Schiermonnikoog aan de beurt.

Het tweede weekeind gaat volgend jaar naar Noord-Brabant.

Geslapen wordt er in kampeerboerderijen. Heel eenvoudig en heel goedkoop, zodat niemand het voor het geld hoeft te laten.

Uiteraard is Ton Engelman bij alle activiteiten aanwezig. Hij leidt de excursies en weet van elk gras-sprietje wel iets te vertellen...

De Open Weekeinden

Elke eerste zaterdag en zondag van de maand wordt door een aantal actieve leden, de zg. programmacommissie, een lezing georganiseerd.

Zaterdags is er één lezing om 14.30 uur, die ongeveer een uur duurt en op **zondag** worden er twee lezingen gehouden, t.w. om 14.30 uur en om 15.30 uur.

Meestal worden de (dia-)lezingen op beide dagen door dezelfde spreker/spreekster gehouden.

Altijd is het een onderwerp de natuur betreffend. Van pissebed tot zwervstenen, van Rode bosmier tot fossielen. Onlangs was er een lezing over spoorbermflora want uiteraard zijn de wilde planten geen vergeten groep!

In **juli en augustus** worden er rondleidingen gegeven door Ton Engelman. De laatste jaren wordt hij bijgestaan door leden van de Vriendenkring, die ondertussen ook een grote kennis vergaard hebben. Vaak worden de rondleidingen verdeeld in drie groepen: *de soorten-jagers* (waar Ton zich over ontfermt), *de kinderen* en een groep met mensen, *die nog niet 'alles' weten...*

De bezoekers kunnen zich laven aan citroenmelisse- en muntthee.

De fotoboeken met verslagen van de werkzaterdag, van uitstapjes en van de bouwwerkzaamheden van het huis liggen ter inzage.

Tijdens de weekeinden worden ook zaden van wilde planten én planten verkocht.

Deze weekeinden zijn echt het hoogtepunt voor de Vriendenkring.

Ons gezwoeg werpt vruchten af.

De Heimanshof

- * ligt aan de Wieger Bruinlaan
- * is gratis toegankelijk
- * is rolstoelvriendelijk aangelegd
- * is bereikbaar per trein:
NS-station Hoofddorp, daarna bus 76, halte Eijkenhove
- * of bus 140 Utrecht-Haarlem v.v. halte Beursplein/Hoofdweg
- * is op werkdagen geopend van 9-16 uur, op de eerste za. en zo. van de maand van 14-17 uur
- * tel. 02503-16736 of 17181.

De Wroethoek

Enkele actieve leden hebben een kweekhoek gemaakt. De opbrengst van de verkochte planten komt weer ten goede aan de Vriendenkring.

Cursussen

Een andere groep actieve leden verzorgt cursussen.

De cursus "Natuur in je achtertuin" werd evenals de "Kiemcursus" - een cursus voor mensen, die nog heel weinig van natuur afweten - al een aantal keren georganiseerd.

Op het ogenblik is men drukdoende een cursus met als thema "Natuur, het hele jaar rond" op te zetten.

Uitstraling naar "buiten"

Ton Engelman geeft **adviezen** over extensief groenbeheer aan de Gemeente; 'Vrienden' zorgden voor het maaien en afvoeren van het gras en het inzaaien van een bloemenmengsel op de kopse kanten van de Liniedijk bij de ingang van Hoofddorp.

Publiciteit

Een goede relatie met de **pers en de radio** is van 'levensbelang'.

Het heeft ons bekendheid gegeven waar we soms zelf versted van staan. □

Ton Engelman is beheerder van De Heimanshof en lid van de beheerscommissie van Thijsses Hof in Bloemendaal.

Jack Vonk is secretaris van en drijvende kracht achter de Vriendenvereniging van De Heimanshof in Hoofddorp.